

The Holy See

PORUKA PAPE BENEDIKTA XVI.

ZA XLII. SVJETSKI DAN DRUŠTVENIH KOMUNIKACIJA

Nedjelja, 4. svibnja 2008.

***Sredstva društvene komunikacije:
na raskriju između protagonizma i sluenja.***

Traiti istinu da bi ju se dijelilo

Draga braćo i sestre!

1. Tema sljedećega Svjetskog dana društvenih komunikacija – "Sredstva društvene komunikacije: na raskriju između protagonizma i sluenja. Traiti istinu da bi ju se dijelilo" – pokazuje koliko je vana uloga tih sredstava uivotu osoba i društva. Ne postoji, zapravo, nijedno područje ljudskoga iskustva, osobito ako u obzir uzmemo obuhvatnu pojavu globalizacije, na kojemu mediji nisu postali konstitutivni element međuosobnih odnosa i društvenih, ekonomskih, političkih i religijskih procesa. S time u vezi u Poruci za Svjetski dan mira 1. siječnja ove godine napisao sam: "Zbog svojih odgojnih potencijala kojima raspolau, sredstva društvene komunikacije imaju osobitu odgovornost u promicanju poštivanja prema obitelji, u pojašnjavanju njezinih očekivanja i prava te prikazivanju njezine ljepote" (br. 5).

2. Zahvaljujući vrtoglavom tehnološkom razvitku, ta su sredstva stekla izvanredne mogućnosti, istodobno postavljajući nova i nečuvena pitanja i probleme. Ne moe se zanijekati doprinos što ga mogu dati kolanju novosti, upoznavanju s činjenicama i širenju znanja: na odlučujući su način pridonijela, na primjer, opismenjivanju i socijalizaciji, a također i razvoju demokracije i dijaloga među narodima. Bez njihovoga doprinosa doista bi bilo teško podupirati i poboljšavati razumijevanje među nacijama, pruiti univerzalnu širinu dijalozima o miru, zajamčiti čovjeku prvotno pravo na informaciju osiguravajući istodobno slobodno kolanje misli nadasve što se tiče ideala solidarnosti i socijalne pravde. Da, baš tako! Mediji u svojoj cjelini nisu samo sredstva za širenje

ideja, već mogu i moraju biti i sredstva u slubi pravednijega i solidarnoga svijeta. Naalost, ne nedostaje rizika da se ipak pretvore u sustave usmjerene na podvrgavanje čovjeka logikama što ih diktiraju prevladavajući interesi određenoga trenutka. To je slučaj kod komunikacije koja se koristi u ideološke svrhe ili za raspoređivanje potrošnih roba pomoću bjesomučne promidbe. Uz izgovor da se predstavlja zbilju, zapravo se nastoji legitimirati i nametnuti iskrivljene modele osobnoga, obiteljskoga ili društvenoga ivota. Osim toga, da bi se povećao broj korisnika, takozvani audience (publika), ponekad se ne oklijeva pribjegavanju transgresiji, vulgarnosti i nasilju. Na kraju, tu je i mogućnost da se putem medija predlaže i podupire modele razvoja koji povećavaju umjesto da smanjuju tehnološki jaz između bogatih i siromašnih zemalja.

3. Čovječanstvo se danas nalazi na raskriju. I za medije također vrijedi ono što sam u enciklici "Spe salvi" napisao o dvoznačnosti napretka, koji pruža nečuvene mogućnosti za dobro, ali istodobno otvara neizmjerne mogućnosti zla što prije nisu postojale (usp. br. 22). Zato se potrebno pitati je li mudro prepustiti da sredstva društvene komunikacije budu sluganski podloni nezaustavljivom protagonizmu ili da završe na milost i nemilost onih koji ih koriste za manipulaciju savjestima. Ne bi li baš bila dunost učiniti sve da ostanu u slubi osobe i zajedničkoga dobra i da pospješuju "etičko formiranje čovjeka, u rastu čovjeka iznutra" (isto tamo)? Njihov izvanredni utjecaj u ivotu osoba i društva činjenica je koja je naširoko poznata, ali danas se na vidjelo treba staviti zaokret, dapače, rekao bih prava i navlastita preobrazba uloge s kojom se suočavaju. Danas, na sve izraeniji način, komunikacija čini se da ponekad ima pretenziju ne samo da predstavlja stvarnost, već da je određuje zahvaljujući moći i snazi sugestije što ju posjeduje. Tako se, na primjer, konstatira da se u nekim događajima mediji ne koriste za ispravnu ulogu informiranja, već za "stvaranje" samih događaja. Tu opasnu promjenu njihove funkcije sa zabrinutošću su primijetili brojni Pastiri. Baš zbog toga što je riječ o stvarima koje duboko utječu na brojne dimenzije ljudskoga ivota (moralne, intelektualne, vjerske, relacijske, afektivne, kulturne), dovodeći u pitanje dobro osobe, potrebno je ponovno upozoriti da sve ono što se tehnički može izvesti nije također i etički prihvatljivo. Utjecaj sredstava komunikacije na ivot suvremenog čovjeka postavlja neizbjena pitanja, koja očekuju odluke i odgovore koji se više ne mogu odgađati.

4. Uloga što su je sredstva društvene komunikacije poprimila u društvu sada se već smatra integrirajućim dijelom antropološkoga pitanja, koje izranja na površinu kao ključni izazov trećega tisućljeća. I na području društvenih komunikacija u igri su konstitutivne dimenzije čovjeka i njegove istine, i to na način koji se ne razlikuje od onoga što se događa na fronti ljudskoga ivota, braka i obitelji, te na području velikih suvremenih pitanja što se tiču mira, pravde i zaštite stvorenoga. Kada komunikacija izgubi etička uporišta i izbjegne društvenoj kontroli onda više ne vodi računa o središnjoj ulozi i nedodirljivom dostojanstvu čovjeka, riskirajući da negativno utječe na njegovu savjest, na njegove odluke, te u konačnici da uvjetuje samu slobodu i ivot osoba. Evo zašto je nuno da društvene komunikacije ljubomorno brane osobu i da joj potpuno poštuju dostojanstvo. Više je onih koji misle da je danas, na tome području, potrebna "info-etika" kao što postoji bio-etika na području medicine i znanstvenoga istraivanja povezanoga sa ivotom.

5. Potrebno je izbjeći da mediji postanu megafon ekonomskoga materijalizma i etičkoga relativizma, pravih rana našega doba. Dapače, oni mogu i moraju pridonijeti upoznavanju istine o čovjeku, braneći je pred onima koji je nastoje zaniijekati ili uništiti. Moe se zapravo reći da traenje i predstavljanje istine o čovjeku tvore najuzvišeniji poziv društvene komunikacije. Koristiti s tim ciljem sve jezike kojima mediji raspolau, a koji su sve ljepši i profinjeniji, uzvišena je zadaća u prvome redu povjerena odgovornima i djelatnicima toga sektora. No, ta nas se zadaća na neki način tiče sviju jer smo svi, u doba globalizacije, korisnici i djelatnici društvenih komunikacija. Novi mediji, telefonija i posebno Internet preobraavaju sam izgled komunikacije i moda je ovo dragocjena prilika da ga se ponovno ocrta kako bi bolje bile uočljive – kako je to rekao moj časni prethodnik Ivan Pavao II. – bitne i nune crte istine o ljudskoj osobi (usp. apostolsko pismo "Brz razvoj", 10).

6. Čovjek eđa za istinom, u potrazi je za istinom; to pokazuju pozornost i uspjeh što su ih zabiljeili toliki izdavački proizvodi, programi ili kvalitetna fikcija u kojima su istina, ljepota i veličina osobe, uključujući i njezinu vjersku dimenziju, prepoznate i dobro prikazane. Isus je rekao: "Upoznat ćete istinu i istina će vas osloboditi" (Iv 8,32). Istina koja nas oslobađa je Krist, jer samo On moe u potpunosti odgovoriti na eđ za ivotom i ljubavlju koji su u čovjekovu srcu. Onaj tko ga je susreo i postaje gorljiv za njegovu poruku doivljava nezadrivu elju da podijeli i komunicira tu istinu: "Što bijaše od početka, što smo čuli, što smo vidjeli očima svojim – piše sveti Ivan – što razmotrimo i ruke naše opipaše o Riječi, ivotu (...) navješćujemo i vama da i vi imate zajedništvo s nama. A naše je zajedništvo s Ocem i sa Sinom njegovim Isusom Kristom. I to vam pišemo da radost naša bude potpuna" (1 Iv 1,1-4).

Zazovimo Duha Svetoga da ne uzmanjka hrabrih komunikatora i autentičnih svjedoka istine koji će znati, vjerni Kristovoj ostavštini i gorljivi za poruku vjere, "postati tumači današnjih kulturnih instancija, trudeći se ivjeti ovo doba komunikacije ne kao doba otuđenja i izgubljenosti već kao dragocjeno doba za traganje za istinom i za razvoj zajedništva među osobama i narodima" (Ivan Pavao II., govor na kongresu "Medijske parabole", 9. studenoga 2002).

S tom eljom svima s ljubavlju podjeljujem svoj blagoslov.

U Vatikanu, na blagdan sv. Franje Saleškoga, 24. siječnja 2008.

Papa Benedikt XVI.